PÄÄJOHTAJA PHILIPPE MAYSTADT: PUHE VALTUUSTON VUOSIKOKOUKSELLE LUXEMBURGISSA 3.6.2003

Tervetuloa Euroopan investointipankin valtuuston vuosikokoukseen.

Tänä vuonna minulla on erityisen mieluisa tehtävä toivottaa tervetulleiksi tulevat valtuuston jäsenemme, jotka osallistuvat tänään kokoukseemme tarkkailijoina. Me EIP:läiset pidämme tätä läsnäoloa erittäin arvokkaana ja odotamme, että yhteistyöstämme tulevina vuosina tulee olemaan hedelmällinen.

Aluksi kerron teille pankin viime vuoden lainatoiminnasta summittaisesti, minkä jälkeen esitän pääpiirteissään tärkeimmät toimintatavoitteemme sekä Euroopan unionissa että unionialueen ulkopuolella. Päätän esitykseni pankin kannalta tärkeimpien ensi vuoden osatavoitteiden tarkasteluun.

I. LAINATOIMINTA VUONNA 2002

Vuonna 2002 koko luotonanto kasvoi 39,6 miljardiin euroon, kun se vuotta aikaisemmin oli 36,8 miljardia euroa.

LUOTONANTO EUROOPAN UNIONISSA

Lainananto EU:ssa nousi 33,1 miljardiin euroon.

Aluekehityslainat säilyivät vuotta 2001 vastaavalla tasolla 20 miljardin euron tuntumassa. Absoluuttisesti ilmaistuna lainavolyymissa ei tapahtunut muutosta; suhteellisesti määrä kuitenkin supistui. Volyymin pienenemisen syynä oli suurelta osin kelpoisuuskriteerien tulkinnan kiristäminen aluekehityshankkeiden osalta.

Innovaatio 2000 -ohjelman (i2i) mukaiset rahoitushankkeet olivat yhteensä 3,3 miljardia euroa vuonna 2002. Allekirjoitettujen lainojen kertymä i2i-ohjelman käynnistämisestä lähtien nousi tilivuoden lopussa 10,8 miljardiin euroon. Eurooppa-neuvosto antoi Lissabonissa pankille evästyksen varata kolmeksi vuodeksi 12–15 miljardia euroa i2i-ohjelmaan kelpoisia hankkeita varten. Voin nyt todeta, että tämä toimeksianto on viety päätökseen hyväksytyn lainasumman ollessa 15,8 miljardia euroa 1. toukokuuta 2003[(1)].

Luonto- ja kaupunkiympäristölainat jatkoivat tuntuvasti kasvuaan ja nousivat 9,3 miljardiin euroon.

LUOTONANTO EUROOPAN UNIONIN ULKOPUOLELLA

EU:n ulkopuolelle suuntautuvan toiminnan osalta voin hyvin mielin kertoa, että uusissa jäsenmaissa ja hakijamaissa allekirjoitettu lainasumma oli ennätysmäiset 3,7 miljardia euroa. Se vastaa 37 prosentin kasvua vuoteen 2001 verrattuna. Samalla kun infrastruktuurihankkeet – erityisesti liikenne – pysyivät merkittävimpänä toiminta-alueenamme niiden osuuden ollessa noin puolet lainavolyymista, ympäristö vei yhä suuremman siivun ympäristönimikkeen alla allekirjoitetuilla 1,3 miljardin lainoilla.

[(1)] Sisältää 0,9 mrd. euroa uusille jäsenmaille, hakijamaille ja Turkille.

Lainananto kumppanuusmaihin nousi 2,5 miljardiin euroon; yksistään Välimeren alue ahmaisi siitä 1,8 miljardia euroa, millä avataan tietä FEMIP-ohjelman menestyksekkäälle toimeenpanolle.

LAINANOTTO

Varainhankinta vuonna 2002 oli 38 miljardia euroa. Se teki vuodesta ennätyksellisen. Varat hankittiin 219 joukkovelkakirjalainalla ja 14 eri valuuttana. Kolmen tärkeimmän lainavaluutan – euron, Englannin punnan ja Yhdysvaltain dollarin – osuus oli 89 prosenttia koko varainhankinnasta. Pankki lisäsi tuntuvasti erilaisia eurotuotteitaan, jotka oli mitoitettu asiakkaiden toivomusten mukaisesti sijoittajien tarpeisiin. Samanaikaisesti jatkettiin viitelainojen liikkeeseenlaskua kolmella EARN-joukkovelkakirjalainalla ja 12 miljardilla eurolla.

Uusien jäsenmaiden valuuttoina toteutetut joukkovelkakirjalainat lisääntyivät 75 prosenttia. EIP:stä tuli suurin ei-valtiollinen liikkeeseenlaskija hakijamaiden valuuttalainamarkkinoilla, ja me saimme jälleen huomattavasti näkyvyyttä rahoitusmaailmassa.

TASE JA TULOSLASKELMA[2]

Taseen loppusumma tilivuoden päättyessä oli 220,8 miljardia euroa. Myönnetyt lainat ja takaukset olivat yhteensä 236 miljardia euroa. Se jää alle perussäännön mukaisen 250 miljardin euron ylärajan. Laina- ja takaustoiminnan enimmäismäärää on sittemmin nostettu 375 miljardiin euroon pääoman korotuksen jälkeen, joka tuli voimaan 1. tammikuuta 2003.

Liiketoiminnan nettoylijäämä oli 1 293,9 miljoonaa euroa. Se on 1,3 prosenttia vähemmän kuin vuoden 2001 luku. Supistumista selittää suurelta osin pääomasijoitusten arvonmuutosten kasvu. Oman pääoman tuotto oli 5,4 prosenttia, vastaavasti 6,3 prosenttia vuotta aikaisemmin. Kannattavuuden pudotus ei ole yllätys, kun huomioon otetaan pankkitoimialan suhdannekehitys viimeksi kuluneena vuonna.

II. TÄRKEIMMÄT TOIMINTATAVOITTEET EUROOPAN UNIONIN LAAJENTUESSA

Tarkastelen seuraavassa pankin tärkeimpiä toimintatavoitteita tulevina vuosina. Nämä toimintakohtaiset prioriteetit esiteltiin ja hyväksyttiin viime vuoden valtuuston kokouksessa. Ne käyvät selville myöskin vuosien 2003–2005 toimintasuunnitelmasta. Ne ovat:

(i) EU:n aluekehitys sekä taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus.
(ii) Innovaatio 2000 -ohjelman (i2i) toteuttaminen.
(iii) Ympäristönsuojelu ja ympäristön tilan parantaminen.
(iv) Hakijamaiden ja ehdokasmaiden valmistaminen EU:n jäsenyyteen.
(v) EU:n kumppanuusmaihin suuntautuvan kehitysyhteistyöpolitiikan tukeminen.

Ensinnäkin, **alueellisen kehittämisen sekä taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden** tavoitteen osalta pankki on vahvistanut toistamiseen, että se pitää kiinni kunnianhimoisesta tavoitteestaan myöntää 70 prosenttia suorista lainoistaan Euroopan unionin tuettujen alueiden hankkeisiin. Tämä on avaintavoite, joka pysyy toimintamme keskiössä eritoten EU:n näkyvissä olevaa laajentumista ajatellen. Jotta tähän tavoitteeseen päästäisiin, EIP on aktiivisesti mukana EU:n komission kanssa perustetussa yhteisessä työryhmässä. Työryhmän tavoitteena on hahmotella tulevaisuuden toimintamuodot, joilla tukialueita voidaan vahvistaa. Tulemme esittämään ehdotuksia, joilla tähdätään komission kanssa käytävän vuoropuhelun lisäämiseen sekä toiminnan keskinäiseen täydentävyyteen. EIP esittää konkreettisia toimenpiteitä, joilla voidaan maksimoida rakennerahastojen kerrannaisvaikutukset ja välttää päällekkäinen toiminta.

Toiseksi, EIP tahtoo edistää taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta antamalla jatkuvasti tukirahaa **Euroopan laajuisiin verkkoihin**. Rakentamalla toiminta viimeisten kymmenen vuoden aikana saavutetulla ainutlaatuisella kokemuksella (toimialalle kohdistettu 75 miljardin euron lainat) pankin aikomuksena on sitoa lainatoimintansa niihin tärkeimpiin toimenpiteisiin,

[2] Yhdistelemättömät luvut.

joita korkeantason TEN-työryhmä on hahmottelemassa. Pankki mukauttaa tarveharkinnaisesti rahoitusratkaisujaan, panee käyttöön teknisen, taloudellisen ja rahoituksellisen asiantuntemuksensa ja lisää yhteistyötään komission kanssa hankearviointimenetelmien koordinoinnin parantamiseksi.

Mitä tulee **Innovaatio 2000 -aloitteeseen**, haluan painottaa, että Lissabonin strategian taustaa vasten ja EU:n keväisen huippukokouksen päätelmien mukaisesti, EIP on valmis jatkamaan lisääntyvästi innovaatioiden rahoitustukea. Innovaatiorahoituksen on tarkoitus olla EIP-rahoituksen johtoteema seuraavien kymmenen vuoden aikana. Tämän johdosta EIP:n hallintoneuvosto pyytää teitä hyväksymään Innovaatio 2010 -aloitteen. Se on uusi, tarkoitusta varten varattu lainabudjetti, joka on täysin sopusoinnussa pankin toimintasuunnitelman ja pääomankorotuksen periaatteiden kanssa.

Perustamalla ehdotuksemme sille kokemukselle, jonka olemme saaneet i2i-ohjelman toimeenpanosta menestyksekkäästi viimeisten kolmen vuoden aikana, sekä Euroopan komission kanssa käytävälle periaatekeskustelulle, me esitämme, että noin 20 miljardia euroa varataan käytettäväksi vuoden 2006 loppuun mennessä seuraavien kolmen avainalueen hankkeisiin:

(i) ensiksi, tieto- ja viestintätekniikka (laitteistot, sisältö ja sovellukset)
(ii) toiseksi, tutkimus- ja kehitystoiminta sekä tästä toiminnasta johtuvat innovaatioita sisältävät investoinnit (tuotteet ja prosessit)
(iii) viimeiseksi, koulutus ja ammattikoulutus.

Tämän lisäksi Euroopan investointirahasto, joka on EIP-ryhmään kuuluva pääomasijoittamiseen ja PK-yrityksille myönnettävien lainojen salkkumuotoiseen takaustoimintaan erikoistunut elin, palvelee myöskin tätä tavoitetta. Rahasto tekee sijoituksia riskipääomarahastoihin, joiden päätoimialaa ovat innovatiivisiin teknologiapainotteisiin yrityksiin tehtävät pääomasijoitukset.

Luonnon ja kaupunkiympäristön suojeluun kohdistuvien EIP-lainojen osuus pidetään tavoitteeksi asetetussa 25–35 prosentissa koko luotonannosta. Lisäksi pyrimme löytämään uusia toimintatapoja niin, että unionin ympäristöpoliittiset prioriteetit voidaan ottaa huomioon toiminnassamme. Tästä esimerkkinä voisi olla hiilen kehittyvien markkinoiden tukeminen muodossa, joka on vielä auki. Myös tässä tehtävässä EIP pyrkii yhteistyöhön komission kanssa. EIP toimii komission työryhmässä, joka kehittää uusia mekanismeja uusiutuvien energiamuotojen rahoitukseen sekä seuraa tiiviisti komission vesialoitteen etenemistä.

III. TÄRKEIMMÄT TOIMINTATAVOITTEET UNIONIN ULKOPUOLELLA

Euroopan ulkopuolelle suuntautuvan toiminnan osalta haluaisin tarkastella pankin kunnianhimoisia tehtäviä, jotka koskevat Länsi-Balkania, FEMIP-ohjelmaa (Facility for Euro-Mediterranean Investment and Partnership) ja Cotonoun sopimukseen liittyvää investointikehystä.

Länsi-Balkanilla pidämme kiinni sitoutumisestamme toimia aloitteellisesti alueen kehittämisessä. Olemme varautuneet 1,2 miljardin euron lainoitukseen alueella seuraavien kolmen vuoden aikana.

EIP:n luototuksen pääpaino on toistaiseksi ollut perusrakenteiden jälleenrakennuksessa. Sitä mukaa kuin olot alueella vakaantuvat, laajennamme lainanantoa kasvavassa määrin myös muille rahoitettaviksi soveltuville toimialoille. Elinympäristön ja luonnon suojelun, kuntalainauksen kehittämisen, innovaatioiden levityksen sekä terveydenhuoltoalan ja inhimillisen pääoman alan edistämisen merkitys tulee vähitellen lisääntymään. Sovitamme luonnollisesti jatkossakin toimintamme yhteen muiden kansainvälisten rahoituslaitosten ja etenkin Maailmanpankin ja Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin kanssa.

Mitä tulee **Välimeren kumppanuusmaiden** rahoitukseen, vuonna 2002 **FEMIP-ohjelma** käynnistettiin muodollisesti Barcelonassa. Panimme pikaisesti alulle lukuisia muutoksia pankin organisaatiossa investointijärjestelyn toimeenpanon varmistamiseksi mahdollisimman hyvin. Muutoksiin kuuluivat henkilöstön vahvistaminen, itsenäisenä liiketoimintayksikkönä toimivan tilapäisen osaston perustaminen, jonka yhteydessä on erityinen yksityissektori-jaosto sekä EIP:n aluetoimiston avaaminen Kairoon. EIP hyväksyi vuoden 2002 aikana 2,2 miljardin euron rahoitusoperaatiot, joista noin kolmannes suuntautui yksityissektorille. Ohjelman päätavoite kohdistuu yksityissektoriin. Sitä varten on jo hyväksytty yli 1,5 miljardin euron hankkeet ohjelman esittelyn jälkeen syyskuussa 2001.

FEMIP-ohjelman tulevaisuuden suuntaviivojen hahmottelu on käynnistetty. Istanbulissa viime huhtikuussa pidetty taloudellinen koordinointi- ja neuvottelukomitea avasi rakentavan vuoropuhelun kaikkien asianosaisten, tarkemmin sanoen EU:n jäsenmaiden, kumppanuusmaiden ja EU:n toimielinten kanssa. FEMIP-ohjelman avainroolia yksityissektorin ja erityisesti pienten- ja keskisuurten yritysten rahoituksen saatavuuden helpottamisessa tähdennettiin yhä uudelleen. Globaalilainojen ja uusien rahoitustuotteiden kehittäminen oman pääoman ja sitä vastaavan pääoman rahoitukseen pitäisi osoittautua käyttökelpoiseksi tämän päämäärän toteutumisessa. Tämän ohella osanottajat korostivat teknisen avun tärkeyttä, ja me tulemmekin laajentamaan aihetta koskevaa keskustelua komission kanssa.

AKT-maiden toiminta tapahtuu **Cotonoun sopimukseen liittyvän investointikehyksen** toimeenpanon perusteella. Tämä sopimus on merkkipaalu taloudellisen kehityksen AKT-EU-yhteistyössä, jonka tavoitteena on köyhyyden vähentäminen. Siinä käytetään hyödyksi tapahtunutta kehitystä, josta on saatu osoitus Lomén sopimuksen toimeenpanon yhteydessä viime vuosikymmenellä, ja tunnustetaan yksityissektorin keskeinen rooli taloudellisen hyvinvoinnin synnyttäjänä. Investointikehys käynnistettiin muodollisesti eilen. Siitä tuettaviin rahoitusoperaatioihin liittyy yhteistä riskinjakoa enemmän kuin tähän asti, ja hankkeilla tulee lisäksi päästä kohtalaiseen tuottotasoon. Pyrkimyksenämme on tällä tavoin luoda itsestään uusiutuva rahasto, joka saa käyttöönsä takaisinmaksujen tuoton ja osinkotuotot. Riittävän tuoton saaminen investoinneille ylläpitämään uusiutuvaa mekanismia on eittämättä melkoinen haaste, kun melkein kaikissa AKT-maiden hankkeissa tunnetusti piilee taloudellinen riski.

Pankki saa hoitoonsa 2,2 miljardin euron suuruisen rahaston, jonka varat tulevat EU:n jäsenvaltioiden talousarviovaroista. EIP lisäksi täydentää investointikehystä soveltuvin osin omista rahoitusvaroista annettavilla lainoilla.

IV. TÄRKEIMMÄT OSATAVOITTEET

Edellisestä selvinnee, että pankin tulevaisuus sisältää toimintatapojen ja menettelyjen muokkaamista koko ajan siten, että ne mukautuvat Euroopan unionin prioriteetteihin.

Tähän liittyen haluan tuoda esiin kolme aluetta, joihin kannattaa kiinnittää huomiota aivan erityisesti. Ne ovat toiminnan lisäarvo, riskienhallinta ja avoimuus.

Lisäarvoa koskien haluan muistuttaa, että rahoituspäätöksiä tehtäessä huomioon on otettava kolme eri elementtiä:

1. johdonmukaisuus kunkin rahoitusoperaation ja EU:n tavoitteiden välillä
2. kunkin hankkeen laatu ja elinvoimaisuus
3. ne erityiset taloudelliset hyödyt, jotka saavutetaan EIP:n rahavarojen käytöllä.

Pankin tahto varmistaa *johdonmukaisuus kunkin rahoitusoperaation ja EU:n tavoitteiden välillä* käy selkeästi ilmi yhteistyöstämme EU:n komission kanssa, jota kehitetään entistä laajemmalle. Olen jo antanut useita esimerkkejä siitä, miten tätä yhteistyötä toimeenpannaan. Voisin vielä lisätä valaisevina esimerkkeinä viimeksi kuluneen vuoden aikana allekirjoitetut kaksi sopimusta. Toinen oli ympäristösopimus, joka allekirjoitettiin ympäristöasioista vastaavan pääosaston ja talous- ja rahapolitiikasta vastaavan pääosaston kanssa, toinen sopimus koski sähköisiä viestintäverkkohankkeita, ja se allekirjoitettiin tietoyhteiskunnasta vastaavan pääosaston ja talous- ja rahapolitiikasta vastaavan pääosaston kanssa.

Hankkeiden laatu ja elinvoimaisuus riippuvat suurelta osin tarkoituksenmukaisista ja perusteellisista selvitysmenettelyistä sekä osaavasta henkilökunnasta. Viime vuonna otimme käyttöön uusia arviointimenettelyjä, jotka mahdollistavat rahoitusvarojen allokoinnin vaihtelevasti jokaisen hankkeen vaikeustason mukaan. Tämän lisäksi olemme vahvistaneet ympäristö- ja hankinta-asioiden organisaatiotamme.

Valtuusto teki viime vuonna nimenomaisen päätöksen *niistä erityisistä taloudellisista hyödyistä, jotka saavutetaan EIP:n rahavarojen käytöllä*. Päätöksen mukaisesti sellaisille suuryrityksille kohdistettavaa lainavolyymia on rajoitettava, jotka voivat helposti käyttää pääomamarkkinoita rahoituslähteenään. Voin nyt todeta, että pankki on täyttänyt tämän tavoitteen, ja vuonna 2002 allekirjoitettu lainavolyymi jää vuoden 2001 tasoa alhaisemmaksi. Jatkamme tämän lisäarvo-aspektin tarkkailemista, ja ilmoitamme valtuustolle tilanteesta vuosittain.

Olette saaneet **riskienhallintaa** käsittelevän raportin, kuten viime vuonna valtuuston kokouksessa lupasimme. Tässä nimenomaisessa raportissa keskeisiä kohteita ovat erityisesti riskien tunnistaminen, mittaaminen ja valvonta. Pankki on järjestänyt riskienhallintajärjestelmänsä siten, että ne mukautuvat toimialan parhaimpiin käytäntöihin. Raportista selviää, että pankissa valmistaudutaan tehokkaasti siihen säännöskehikkoon, joka on tuloksena uudesta Baselin pääomavaatimussopimuksesta ja siihen liittyvästä vaatimuksesta tietää, mitä riskejä toimintaan sisältyy. Seurantaraportti toimitetaan teille vuonna 2004.

Toiminnan **avoimuuden** osalta olemme ylläpitäneet säännöllistä vuoropuhelua kansalaisjärjestöjen kanssa. Olemme myöskin määritelleet ja ottaneet käyttöön asiakirjojen online-tutustumispalvelua koskevat uudet toimintaperiaatteet, jotka ovat täydessä linjassa uusimman avoimuutta koskevan yhteisölainsäädännön kanssa. Yleisö osoitti edelleenkin kasvavaa mielenkiintoa EIP:n toimittamaa tietoa kohtaan. Viime vuonna vierailut verkkosivuillamme lähes kaksinkertaistuvat noin miljoonaan käyntiin.

Päätän esitykseni pankin lainatoiminnan, tärkeimpien toimintatavoitteiden ja osatavoitteiden osalta tähän. Ennen kuin lopetan, pyydän lausua kiitokset hallintoneuvoston eroaville jäsenille Isabel Correia Barata, Sinbad J.D. Coleridge, Wedige Hanns von Dewitz, Gerd Saupe, Rebecca Lawrence ja Gerhard Boehmer.

Lopuksi esitän parhaat kiitokset EIP:n henkilöstölle vuoden aikana hyvin tehdystä työstä. Kiitos myös siitä sitoutumisesta, jolla Euroopan investointipankista on rakennettu toimintatavoitteita toteuttava rahoituslaitos Euroopan unionin palvelukseen.